

**Urząd Gminy
Lewin Kłodzki**

Gmina Lewin Kłodzki dawniej i dziś

Najsłynniejsza mieszkanka Gminy Lewin Kłodzki

Lewin pokochała niezwykła gwiazda polskiej estrady, pani Violetta Villas. Zamieszkała tu z rodzicami po wojnie, tutaj się wychowywała i stąd w 1959 roku wystartowała do swej kariery piosenkarskiej. W 1998 roku wróciła do rodzinnego domu, w którym mieszkała aż do śmierci.

Miłość do tego miejsca wyraziła w słowach piosenki „W Lewinie koło Kudowy jest dom mych dziecińczych dni. Dziś stary w wspomnieniach nowy, miał z Polska otwarte drzwi. W Lewinie koło Kudowy jest słońce, które mnie zna i strumyk co nocą śpiewa, kaczeńce żółte i bzy”.

Koncert w Lewinie Kłodzkim podczas Dni Turystyki Rodzinnej. Wtedy gwiazda otrzymała tytuł Honorowego Obywatela Gminy Lewin Kłodzki i symboliczny, kryształowy klucz do bram miasteczka.

Violetta Villas z wizytą w Urzędzie Gminy.

*Widok rynku
po remoncie
nawierzchni
i ułożeniu
kostki brukowej.
Rok 1927.*

*Rynek z fontanną
i pomnikiem
poległych
w I wojnie
światowej.
Rok 1927.*

Piernikowo!

Wypiekanie pierników nie jest wyłączną domeną Torunia. Ziemia Kłodzka również może poszczycić się tradycjami piernikowymi. Jeden z oryginalnych przepisów, znany w Kudowie Zdroju przed wojną (nieco zmodyfikowany poprzez dodanie nowych składników) zachował się do dziś, a dzięki paniom Krystynie i Dorocie Pustuła z Lewina Kłodzkiego wypiekane według niego pierniki stały się specjalnością naszej szkoły. Rodzinna tradycja pań stała się więc inspiracją do tworzenia programu „Metoda piernikowa” prezentowanego od 2001 roku w regionie dolnośląskim i poza granicami kraju – w Niemczech oraz Czechach. Opracowana przez panie technika dekorowania pierników jest ich autorskim pomysłem i polega na zdobieniu form piernikowych „pismem cukrowym” za pomocą własnoręcznie wykonanego lukru w specjalnych „tutkach”.

Piernikowe cudenka

Już od 2001 roku warsztaty piernikowe są nieodłącznym elementem działalności szkoły, prowadzą je nauczycielki, panie Dorota Pustuła i Renata Adamczyk.

Warsztaty piernikowe na landowych mistrzostwach Brandenburgii w sporcie pożarniczym w Niemczech. Stoisko cieszyło się ogromnym zainteresowaniem zwiedzających.

Urząd Gminy w Lewinie Kłodzkim
57-343 Lewin Kłodzki ul. Nad Potokiem 4
Tel. 74 86 98 428; 74 86 98 429; fax: 74 86 98 273
urząd@lewin-kłodzki.pl

Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe
„Janter” s. c.
Sławomir Terlikowski, Marek Jankowicz
11-300 Biskupiec, ul. Chrobrego 41
janter@tlen.pl

Opracowanie i zebranie materiałów:
Gminna Biblioteka w Lewinie Kłodzkim

Autorzy tekstów:
Witold Kisza, Anna Siwecka, Justyna Szełęga,
Marta Gajewska, Halina Tyrawa

Zdjęcia:
Gminna Biblioteka w Lewinie Kłodzkim,
Parafia Rzymsko – Katolicka w Lewinie Kłodzkim www.parafialewin.pl,
Cezary Czerniachowicz, Małgorzata Gołąb,
Marta Przystawska, Anna Siwecka,
Kamil Szymczyk, Elżbieta Zielak,
Paweł Szymanowicz

Opracowanie graficzne i przygotowanie do druku:
Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe
„Janter” s. c.

Koordynator wydania:
Halina Tyrawa

Publikacja współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego PROW na lata 2007-2013

Lewin był jednym z dwóch miast (obok Dusznik) państewka homolskiego i wraz z nim wszedł w skład Hrabstwa Kłodzkiego w 1477 roku. Skończył się okres przynależności do korony czeskiej, a rozpoczęła bezpośrednia podległość Austrii.

Lewin był miastem otwartym. Nie posiadał żadnych fortyfikacji, dlatego był niszczone podczas kolejnych wojen i przemarszów wojska. Przykładem mogą być wojny husyckie w latach 1420 – 1436. Nie omijały go klęski żywiołowe. W 1576 roku miasto zostało zniszczone przez pożar.

Mieszkało tu 22 gospodarzy płacących podatek kościelny z 6 łąnów zbóż (około 150 ha). W 1491 roku odnotowano fundację szpitala oraz istnienie szkoły. Jej nauczyciel dostawał roczne uposażenie w wysokości 14 florenów. Od 1595 roku Lewin był miastem królewskim należącym do cesarza austriackich.

W 1610 roku cesarz ufundował miastu Kościół ewangelicki. Niestety drewniana budowla spłonęła podczas wojny trzydziestoletniej.

W pierwszych latach istnienia Lewin był osadą handlowo-rolniczą. Od połowy XVI wieku zaczęło się rozwijać tkactwo chałupnicze i handel płótnem. Dokumenty z 1611 roku podają, że istniał tu cech tkaczy i lyżkarzy. Właśnie te lyżki, strugane z cennych gatunków drewna, opisuje Kögler jako znane i cenione w całej Europie i w wyparcie z rynku dopiero przez wyroby metalowe. W tym celu do Lewina sprowadzano drewno sandałowca i cyprysu z południa Europy. Miasto szybko się bogaciło. Powstały urzędy i obiekty miejskie.

W 1614 roku Lewin wykupił za 850 talarów prawa czynnego sądownictwa. Miasto wybudowało własną katomnię na wzgórzu zwanym później Szubienicznym. Rozebrano ją w 1820 roku i z uzyskanego budulca wybudowano na zboczu góry dom. Budynek, zwany „Pałacikiem Szubienicznym”, istnieje do dzisiaj.

Leżące na trasie przemarszu wojsk miasto narażone było na różne kłopoty. Kögler opisuje wydarzenie z okresu 1-szej wojny śląskiej. W dniu 8 czerwca 1742 roku wojska pruskie pojechały ośmiu okolicznych mieszkańców podejrzanych o współpracę z Austriakami. Dla przestrogi powieszono ich tego samego dnia na drzewach w centrum Lewina.

W 1746 roku w Lewinie żyło 156 mieszczan. Istniał kościół, kaplica, bielnik, stacja pocztowa i 5 młynów wodnych. Do Lewina należały okoliczne wioski: Krzyżanów, Kocioł i Lasek Miejski. Niedługo potem, 18 kwietnia 1772 roku (według innych źródeł 1 lipca 1772 roku) wielki pożar zniszczył drewnianą zabudowę Lewina. Ogień pochłonął wtedy 28 domów prywatnych i 3 budynki miejskie. Dzięki dotacji króla Fryderyka Wilhelma II szybko został odbudowany - już w zabudowie murowanej. Lewin cieszył się szczególnymi łaskami Fryderyka Wielkiego, który podczas pobytu na Śląsku w lipcu 1778 roku mieszkał u lewińskiego mieszczanina Josefa Ernera. Na ścianie budynku przy ulicy Okrzei nr 2 wisiała do 1945 roku tablica upamiętniająca ten fakt.

W 1778 roku inaugurował regularne kursy dyliżans pocztowy z Kłodzka do Czech. Oprócz poczty przewoził on również podróżnych. W tym czasie w Lewinie istniało już 156 domów mieszkalnych, 23 stodoły i 31 stajni. Z budynków publicznych istniały: kościół, kaplica, szpital, ratusz i cegielnia. Lewin był jednym z największych na Śląsku ośrodków tkactwa chałupniczego (choć to samo twierdzą Bielawianie i mieszkańcy Głuszycy). Tkactwem zajmował się niemal cały Dolny Śląsk.

TURYSTYKA, REKREACJA, SPORT

Położenie Gminy Lewin Kłodzki w otulinie Parku Narodowego Gór Stołowych oraz Wzgórz Lewińskich stwarza doskonałe warunki do aktywnego spędzania czasu poprzez uprawianie sportu, turystyki i rekreacji.

Piękne tereny zachęcają do szaleństw na dwóch kółkach, uprawiania jazdy konnej, wędkowania i pieszych wędrówek.

Miłośników gry w koszykówkę, siatkówkę, piłkę nożną lub ręczną zapraszamy do skorzystania z ogólnodostępnego boiska sportowego ze sztucznej nawierzchni i hali sportowej zlokalizowanych przy placówce oświatowej w Lewinie Kłodzkim.

Wypad na ryby lub wycieczka na łódce

Górskie trasy
dla amatorów
rajdów samochodowych

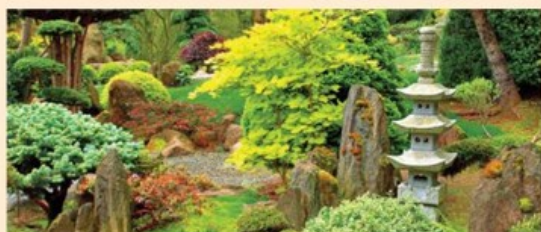

WARTO ZOBACZYĆ!

Jeden z największych i najładniej wkomponowany w otoczenie wiadukt Dolnego Śląska. Jest przykładem klasycznej konstrukcji inżynierskiej, mierzącej 27 metrów wysokości oraz 120 metrów długości. Ma on sześć przęseł, a dzięki pięciu potrójnym prześwitom nad filarami kojarzy się z rzymskim akweduktem i jest przykładem efektownej budowli technicznej, dobrze komponującej się z górskim krajobrazem. Stanowi jeden z najczęściej fotografowanych obiektów naszej gminy. W grudniu 2013 roku po kilku latach przerwy wznowiono połączenia kolejowe z Kłodzka do Kudowy Zdroju.

Podróż do Lewina Kłodzkiego będzie prawdziwą przyjemnością dla podróżnych, gdyż linia kolejowa będzie malowniczą trasą, w tym około pół kilometra pod masywem Grodzca, w okolicy Kulina Kłodzkiego.

ISBN: 978-83-942206-0-0
www.lewin-klodzki.pl

Publikacja sfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
 w ramach działania 4.13 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego PROW na lata 2007-2013

Ogród Japoński w Jarkowie

Ogród powstał w 1980 roku. Jego twórcami są Państwo Edward i Lucyna Majcher, laureaci licznych nagród. Projekt zagospodarowania terenu i wszystkie prace właściciele wykonali sami.

W ogrodzie znajduje się kilkaset roślin, kamienne rzeźby, kaskady i zbiorniki wodne. Jest to jeden z dwóch ogrodów japońskich w Polsce (po wrocławskim) udostępnionych turystom do zwiedzania.

W roku 2000 ogród otrzymał nagrodę miesięcznika „Ogrody”.

Zyskał również uznanie gości z Japonii, ambasador Japonii podarował twórcom ogrodu piękne drzewko bonsai.

*„Heldendenkmal”.
Pomnik
bohaterów
I wojny
światowej.
Za pomnikiem
ratusz.
Rok 1927.*

*Nostalgiczna
pamiątka
minionej epoki.
Austriacki
dyliżans pocztowy
na trasie
do granicy
w Kotle.
Rok 1905.*

Spis treści:

Położenie Gminy	4
Zaproszenie do Gminy, dlaczego Lewin Kłodzki?	5
Historia Lewina Kłodzkiego	8
Gmina Lewin Kłodzki współcześnie	20
Turystyka, rekreacja, sport	24
Edukacja i Kultura	30
Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	36
Warto zobaczyć!	38

Kaplica w Jerzykowicach Małych

Kaplica, jako budowla o nieotynkowanych ścianach murowanych z kamienia, wzniesiona została zapewne w II połowie XVIII wieku. Na taki czas powstania mogą wskazywać formy stylistyczne kamiennej rzeźby z przedstawieniem typu Pieta, znajdującej się w jej wnętrzu. Rzeźba wykonana jest z szarego piaskowca.

Elementy wyposażenia kaplicy są cennymi przykładami sztuki sakralnej, prezentującej poziom i możliwości twórcze warsztatów śląskich II połowy XVIII i początku XIX wieku. Budynek kaplicy plasowany jest wśród najprostszych budowli o cechach zanikającego baroku.

Czyste ekologicznie miejsce jest domem dla
wielu gatunków ptaków i zwierząt

Zalew z lotu ptaka

STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Ochotnicza Straż Pożarna w Lewinie Kłodzkim jest najstarszą organizacją funkcjonującą na terenie gminy. Została założona w roku 1946. Na początku jej siedzibą była stara, drewniana remiza, natomiast w 1995 roku do użytku został oddany nowy budynek. Od przeszło 20 lat przy jednostce **OSP Lewin Kłodzki** funkcjonuje **Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza**. Kolejne pokolenia młodych strażaków odnosiły wiele sukcesów w zawodach sportowo-pożarniczych, również na arenie międzynarodowej. Prężnie działająca drużyna **MDP** jest zdecydowanie powodem do dumy dla naszej jednostki jak i całej gminy. W 1991 roku nawiązana została współpraca międzynarodowa, która doskonale rozwija się do dziś. Co roku **OSP Lewin Kłodzki** organizuje **Międzynarodowe Obozy Zimowe**, w których bierze udział młodzież z trzech krajów – Polski, Niemiec i Czech.

*Remiza OSP
w Lewinie Kłodzkim*

*Val – Czechy,
nasza drużyna
podczas
zawodów.*

*Pełnik Europejski,
inaczej Róża Kłodzka.
Symbol Ziemi Kłodzkiej
na tle Lewina.
Widokówka z 1935 roku.*

*Południowo-zachodnia
pierzeja rynku i działająca
fontanna.
Rok 1911.*

*Północno-wschodnia
pierzeja rynku,
tzw. Unterring.
Rok 1911.*

Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Bursztyn” powstał w 2002 roku przy Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim. Jego celem jest planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów, angażowanie dzieci i młodzieży do różnorodnych form aktywności ruchowej, gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych oraz uczestniczenie w imprezach sportowych na terenie kraju.

Międzynarodowy Turniej Zapaśniczy o Puchar Wójty Gminy Lewin Kłodzki – to impreza z długoletnią tradycją, która na stałe wpisała się w kalendarz imprez gminy.

Rozgrywki podczas Dolnośląskiego Turnieju Hokeja na Trawie.

Gminna Biblioteka

Gminna Biblioteka pełni rolę mini ośrodka kultury, biblioteki i świetlicy. W ubiegłym roku minęło 65 lat jej istnienia i jest drugą po Ochotniczej Straży Pożarnej instytucją utworzoną na terenie Gminy Lewin Kłodzki. Biblioteka znajduje się w strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy.

Lewińska biblioteka to znacznie więcej niż miejsce wypożyczania i czytania książek. To miejsce edukacji nieformalnej, spotkań mieszkańców, bezpłatnego korzystania z komputerów i Internetu, miejsce spędzania czasu wolnego zwłaszcza przez dzieci.

W Bibliotece organizowane są imprezy kulturalne i okolicznościowe, konkursy, wystawy, wieczorki poezji, turnieje, spotkania z artystami, bajkowe poranki, zajęcia plastyczne, wieczorki muzyczne i filmowe.

Biblioteka uczestniczy w ogólnopolskim Programie Rozwoju Bibliotek.

Bajkowe poranki w bibliotece.

„Odjazdowy Bibliotekarz” wizyta u czeskich czytelników.

*Wigilijne Spotkania z Książką, Kolędą i Legendą
– interpretacja dzieł Henryka Sienkiewicza.*

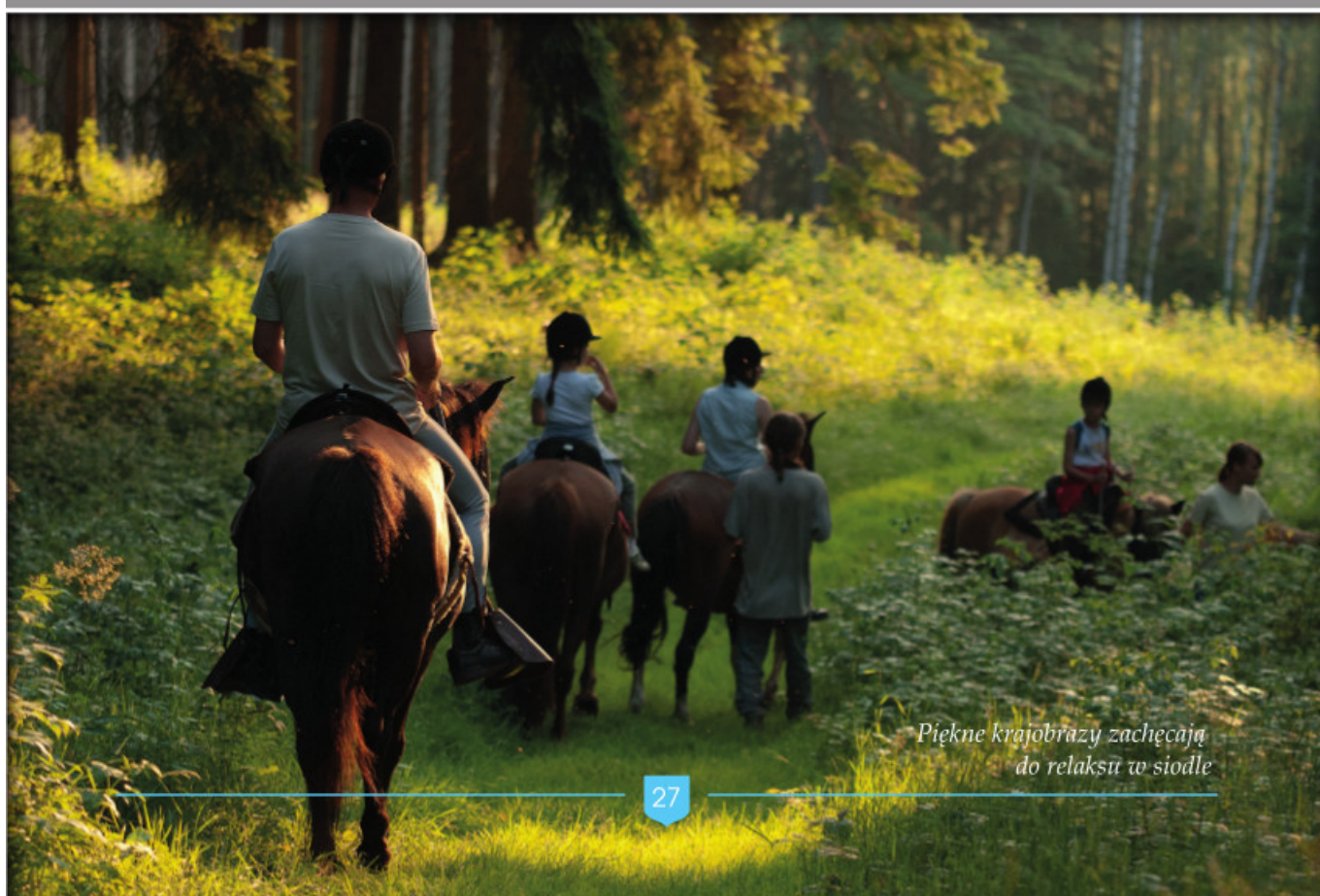
Plac zabaw przy Zespole
Szkolno - Przedszkolnym

*Malownicze trasy
na wycieczki rowerowe*

Basen kąpielowy

*Piękne krajobrazy zachęcają
do relaksu w siodle*

Kościół św. Trójcy w Jeleniowie

Dawna kaplica a obecnie kościół, utrzymany jest w stylu wczesnego baroku końca XVII wieku. Kościół reprezentuje najprostszy typ przestrzenny budynku sakralnego, ma symetrycznie i osiowo ukształtowany rzut z dwiema symetrycznymi przybudówkami przy prezbiterium. Architektura kościoła, choć skromna, wykazuje starania jej miejscowego budowniczego nawiązujące do okazałych fasad ówczesnych świątyń miejskich. Niewykluczone, że pierwotnie nisze w fasadzie były puste, ale można przyjąć, iż mogły być wypełnione, podobnie jak dziś, wizerunkami świętych wyciętymi z desek (dla oszczędności) i malowidłami. Kościół po 1945 roku był w znacznym stopniu zniszczony. Odbudowano go w latach 1948-1950 i remontowano w roku 1978 oraz w 2012.

GMINA LEWIN KŁODZKI WSPÓŁCZEŚNIE

Gmina Lewin Kłodzki to dążąca do nowoczesności gmina, a jednocześnie samorząd, który potrafi na ten cel pozyskać środki zarówno z Unii Europejskiej jak i źródeł krajowych. Dzięki tym funduszom udaje się inwestować w rozwój miejscowości oraz w mieszkańców gminy.

Ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2007-2013, wykonano modernizację dróg dojazdowych do przejścia granicznego Lewin Kłodzki - Olesnice w Orlickich horach oraz budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jerzykowice Wielkie, budowę sieci kanalizacyjnej i wodociągowej do miejscowości Kocioł.

Ze środków europejskich sfinansowano także inne inwestycje ekologiczne: budowę ujęcia wody na potoku Klikawa oraz stacji uzdatniania wody w miejscowości Jawornica, budowę 42 przydomowych oczyszczalni ścieków, budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jeleniów oraz Dańczów i budowę 68 lamp solarnych.

Dzięki funduszom unijnym i krajowym udaje się systematycznie zmieniać wizerunek placówki oświatowej, tworząc infrastrukturę przyjazną dla dzieci i środowiska. W ramach tychże środków wybudowano przy Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim szkolny plac zabaw i boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej wraz z infrastrukturą.

Swój wizerunek zmienia również sam Lewin Kłodzki. Ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich sfinansowano remont i przebudowę oświetlenia Rynku, przebudowano trzy miejsca postojowe, zakupiono kwietniki, konstrukcje kwietnikowe oraz ławki i kosze na śmieci, co ożywiło przestrzeń rynku i wpłynęło na poprawę estetyki tego miejsca.

Zrealizowane inwestycje w dużej mierze przyczyniają się do ochrony środowiska naturalnego i mają charakter proekologiczny. Przed gminą pozostaje wiele wyzwań i zadań do realizacji, które poprawią w zdecydowany sposób jej wizerunek. W najbliższych latach władze gminy planują pozyskać środki na rewitalizację Lewina Kłodzkiego, modernizację basenu kąpielowego, modernizację budynku szkoły oraz dróg położonych na terenie gminy.

*Hotel „Zur Krone”.
I ratusz.
Zdjęcie z 1933 roku.*

*Basen w Lewinie.
Na stoku
nad basenem
letnia kawiarenka.
Od 1939
do 1945 roku
miasto nosiło
nazwę
Hummelstadt.*

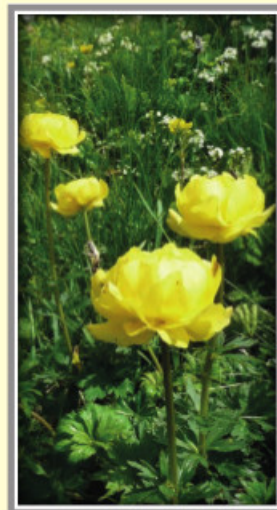
POŁOŻENIE GMINY

Gmina Lewin Kłodzki położona jest w południowo-zachodniej Polsce, w Sudetach, w makroregionie Sudetów Środkowych. Obszar gminy obejmuje w większości teren Wzgórz Lewińskich, wchodzących w skład Pogórza Orlickiego, które na zachodzie graniczą z Obniżeniem Kudowy, na południu z Pogórzem Orlickim, na północy z Górami Stołowymi.

Na zachodzie i północy gmina Lewin Kłodzki graniczy z Kudową Zdrój, na wschodzie z gminą Szczytna i Dusznikami Zdrój, a na południu z Czechami. Obszar gminy należy do terenów górskich, gdzie wyraźnie zaakcentowana jest rzeźba dolinna, otoczona niezbyt wysokimi grzbieciami wzniesień, które pokryte są przez lasy i łąki.

Maksymalna wysokość terenu przy południowej granicy gminy wynosi 825 m n.p.m. Najniższy punkt to 385 m n.p.m. i występuje w przejściu cieku Klikawa przez północno-zachodnią granicę gminy. Blisko połowa terenów znajduje się na wysokości 500 m n.p.m.

Przez obszar gminy przebiega droga krajowa Nr 8 oraz linia kolejowa nr 309 Kłodzko Nowe – Kudowa Zdrój, która na odcinku Duszniki Zdrój – Lewin Kłodzki biegnie jedną z najładniejszych i najbardziej malowniczych tras kolejowych.

Galeria Sztuki Chata w Kotle

W 2012 roku właściciele domu nr 1 w Kotle, tuż przy granicy państwa, utworzyli, jak sami mówią, "przydrożną" galerię sztuki. Prezentowane są w niej przede wszystkim prace artystów miejscowych: malarstwo Wojciecha Bednarka, rzeźby i malarstwo Stanisława Walickiego z Jerzykowic Małych, oraz malarstwo Pawła Górskiego z Taszowa.

W 2013 roku w Kotle odbyła się I edycja Festiwalu Brodki Duchacz. Imprezę odwiedziło ponad 50 gości, w tym wielu przedstawicieli kultury i sztuki. Zaprezentowano kilkadziesiąt obrazów, rzeźb, fotografii i wyszywanek. Atrakcją festiwalu było autorskie przedstawienie pt. Sen nocy letniej w Kotle, czyli historia Czarownicy Brodki Duchacz.

Nasza Gmina czeka na Państwa, zapraszamy!

W mieście funkcjonowało 186 krosien i zamieszkiwało 156 tkaczy, ponadto 81 innych rzemieślników. Rocznie odbywały się 4 jarmarki i targi płóciennicze.

Po upadku Napoleona i kongresie Wiedeńskim w królestwie Prus wprowadzono reformę administracyjną i sądową. W jej wyniku została utworzona prowincja Śląska z rządem krajowym we Wrocławiu, a z należącego do niej Hrabstwa Kłodzkiego powstały dwa okręgi: Bystrzyca z dystryktami Łądek i Bystrzyca oraz Kłodzko z dystryktami Radków, Kłodzko, Nowa Ruda i Lewin. Powstał Sąd obwodowy obejmujący swym zasięgiem teren dzisiejszej Gminy Lewin Kłodzki i Kudowy Zdrój, aż po Bukowinę i Jakubowice. Utworzono Urząd Celny i posterunek graniczny w Kotle. Taki porządek administracyjny utrzymał się z niewielkimi zmianami do 1945 roku.

Początek XIX wieku był okresem przejściowego upadku tkactwa. W 1816 roku funkcjonowały tylko 63 krosna płóciennicze i 10 bawełnianych. Ale Lewin rozwijał się nadal. W 1840 roku w mieście było 170 domów i 53 budynki gospodarcze, wszystkie ważniejsze obiekty publiczne oraz browar, 4 gorzelnie, 4 karczmy i 2 farbiarnie. Nadal podstawę rozwoju stanowiło tkactwo. Działo około 200 krosien lniarskich i bawełnianych, 18 kupców handlowało hurtowo płótnem, a co środę odbywały się targi na płótno i przędzę.

W 1846 roku założono szkołę włókienniczą, a w 1886 także szkołę hafciarską i warsztaty szkolne. Rozwijały się inne gałęzie przemysłu. Powstała fabryka czekolady i szlifiernia kryształu. Po raz pierwszy Lewin zarobił na wojnie. W 1866 roku odbywa się tu koncentracja wojsk pruskich przed wojną z Austrią. Sama bitwa odbyła się pod Nachodem i Skalicami, a w Lewinie założono szpital polowy. Na dostawach dla wojska zarobili miejscowi kupcy.

Wiek XIX był okresem rozwoju uzdrowisk. Bogacił się na tym również Lewin. Leżąc na trasie dyliżansu miejscowość odwiedzali kuracjusze z Dusznik i Kudowy. Zatrzymywali się tu również ludzie zmierzający do pobliskich Gór Stołowych. Na przełomie wieków w Lewinie istniało 9 hotelików i zajazdów. Pewne ożywienie gospodarcze przyniósł również początek XX wieku.

W 1905 roku Lewin otrzymał stację kolejową, a także połączenie kolejowe z Kudową. Planowanego przedłużenia linii do Czech nie udało się zrealizować. Linia taka powstała dopiero w kwietniu 1945 roku i działała

bardzo krótko. Most graniczny został wykorzystany przez wycofujące się wojska niemieckie. Potem, po polsko – czeskim konflikcie granicznym, w czerwcu 1945 roku linia została zamknięta. Most został ostatecznie rozebrany przez Czechów w 1948 roku. W Lewinie zachował się piękny wiadukt zbudowany przez włoskich inżynierów. Po pierwszej wojnie światowej wybudowano basen kąpielowy i schronisko nad basenem. Pomimo starań ówczesnych władz miejskich Lewin nie stał się ośrodkiem letniskowym i turystycznym.

Z Lewinem związanych było kilka znanych osób. W 1818 roku zatrzymała się tu żona cara Aleksandra I-

Kościół parafialny pod wezwaniem św. Michała Archaniola w Lewinie Kłodzkim

Pierwsze wzmianki o Kościele pochodzą z 1340 roku. Na przestrzeni lat kościół był wielokrotnie przebudowywany. W 1681 roku strop nad prezbiterium zastąpiono sklepieniem łukowym, w 1697 roku podwyższono wieżę Kościoła. W 1714 roku odnowiono fasadę kościoła, a w 1729 roku wybudowano z inicjatywy lewińskich kupców płóciennych (głównie Georga Stanke) dwukondygnacyjną przybudówkę przy prezbiterium, zawierającą w przyziemiu zakrytą, a na piętrze oratorium przeznaczone dla władz miejskich, kolatorów i lewińskiego kupiectwa.

Można tu znaleźć wątki gotyckie, renesansowe i barokowe. W bogatych wnętrzach zobaczymy renesansowy ołtarz z 1618 roku, renesansową ambonę z 1620 roku, boczny ołtarz pod wezwaniem dzieciątka Jezus (Freundschaft Christi) ufundowany przez radcę handlowego króla Prus Fryderyka Wielkiego – Ignatza Straucha z 1772 roku.

www.parafialewin.pl

Boisko przy Zespole Szkolno – Przedszkolnym

Gmina Lewin Kłodzki

dawniej i dziś

Lewin na starych pocztówkach

*Jedna z pierwszych
widokówek
Lewina. Wydana
w 1887 roku
w miejscowej
drukarni
G. Goebel.*

*Rynek
w Lewinie.
Pocztówka
z 1898 roku,
popularnie
nazywana
„Księżycówką”.*

HISTORIA LEWINA KŁODZKIEGO

Trudno jest dzisiaj ustalić kiedy w miejscu dzisiejszego Lewina powstała pierwsza osada. Było to w okresie budowania zrębów państwa czeskiego, przypuszczalnie pod koniec X wieku. Na Wzgórzu Gródek – na wysokości 522 m n.p.m. zbudowano wtedy drewnianą strażnicę. Nie była to typowa strażnica graniczna z silnym garnizonem wojskowym, lecz zameczek strzegący bezpieczeństwa przechodzącego tędy szlaku handlowego. Nie musiała więc posiadać fortyfikacji. Były to raczej koszary dla niezbyt licznej załogi z rodzinami i służbą. Ale z czasem u podnóża góry zaczęli się osiedlać różni kupcy, rzemieślnicy i chłopci. Tak powstało podgrodzie. Zanim strażnica straciła swoje znaczenie, u podnóża góry istniała już sporej wielkości osada.

Jednocześnie powstała podobna strażnica na wzgórzu Homole. Często błędnie nazywa się ją zamkiem Lewińskim. Nawet niektóre stare opracowania naukowe powielały ten błąd. Wybudowana z kamienia, przetrwała dłużej i do dzisiaj można oglądać jej ruiny.

Nadmienić należy, że ziemie śląskie wniosła w wianie Mieszkowi I jego żona Dobrawa. Po jej śmierci królowie Czech zażądali ich zwrotu, na co władcy Polski się nie zgadzali. Leżąca na ważnym trakcie handlowym osada była wielokrotnie niszczona w czasie zatargów pomiędzy Polską i Czechami, a także w mniejszych waśniach granicznych. Strażnica na wzgórzu Gródek została ostatecznie zniszczona w czasie wojen husyckich w 1428 roku. Husyci zdobyli zamek Homole i tam się umocnili. Lewin w tym czasie był już dużą osadą.

Pierwsze wzmianki o wsi Levinice pochodzą z 1213 roku. Król czeski Przemysław Otokar nadał te ziemie opactwu w Brenowie, które miało założyć nowy klasztor w Broumowie. W 1340 roku Lewin był już parafią należącą do dekanatu w Dobrużce. Do parafii należały wszystkie ziemie tzw. Czeskiego Kątką, czyli także teren dzisiejszej Kudowy Zdrój.

Trudno jest dzisiaj ustalić kiedy Lewin otrzymał prawa miejskie. Urodzony w Lewinie w 1765 roku ksiądz i historyk Joseph Kögler podawał daty jeszcze wcześniejsze. Według niego pierwsza wzmianka o wsi Levinice z 1197 roku pochodziła z archiwów miasta Kłodzka. Twierdził też, że prawa miejskie Lewin posiadał już w 1345 roku. Powoływał się przy tym na czeskiego kronikarza Hajka. Ten zaś wymienił w swojej pracy historię czarownicy Bródki, która zdarzyła się w 1345 roku w mieście Lewinice. Wynikałoby z tego, że prawa miejskie Lewin otrzymał jeszcze wcześniej.

Na powyższe wątpliwości Kögler znalazł odpowiedź. Według niego prawa miejskie nadał miasteczku w początkach XIV wieku król czeski Jan Luksemburczyk, syn cesarza Henryka VII. Król ten nadał Ziemi Kłodzkiej i Śląskowi wiele przywilejów, aby uzyskać przychylność mieszkańców. Uznając tę wersję otrzymujemy krótki przebieg czasowy pomiędzy rokiem 1313 a 1346. Najprawdopodobniej należy przyjąć okres po roku 1327, kiedy Jan Luksemburczyk zhołdował Ziemię Kłodzką i Księstwo Wrocławskie.

ZAMEK HOMOLE I RYCERZE – RABUSIE

Zamek Homole usytuowany na wzgórzu o wysokości 733 m n.p.m, zwany też błędnie „Zamkiem lewińskim”, leży w połowie drogi pomiędzy Dusznikami Zdrój i Lewinem Kłodzkim. Z powodu charakterystycznego kształtu góry, przypominającego gomółkę sera, po czesku homolka, nazwany został Gomola lub też Homole. Na przełomie X i XI wieku założono tu strażnicę strzegącą przejazdu przez przełęcz. Pod koniec XVIII wieku właścicielem terenu została pochodząca z Łużyc rodzina Panwitz (Panowicze). W tym czasie zamek zaczął wchodzić w okres swojej świetności.

Panwitzowie rozpoczęli budowę kamiennego zamku z wolnostojącą cylindryczną wieżą o wysokości około 30 m i murami o trzymetrowej grubości. Cały kompleks zamku otoczono murami obwodowymi. Pierwszym wymienionym w dokumentach właścicielem zamku, zwanym wówczas Landfriede, był Tyszek Panwitz.

Jak wielu feudałów w tym okresie, również rodzina Panwitzów stawiała się ponad prawem. Członkowie rodziny nie gardzili rozbojem i grabieżą. W latach 1387-1388 toczyli spór z mieszczanami Kłodzka, związany z pobieraniem zbyt wysokich opłat celnych. Spór zakończył się podpisaniem formalnego układu.

W 1410 roku Panwitzowie schwytali w Lewinie księcia brzesko-legnickiego – Ludwika II. Księżę wypuszczony został dopiero po złożeniu wysokiego okupu zapłaconego przez radę miejską Brzegu.

Lata późniejsze nie zmieniły charakteru władców Homoli, chociaż zmieniły się ich nazwiska. Kolejno panowały tam rody von Janowitz i von Lazan. Około 1424 roku włodarzem został Mikołaj Trczka – zwolennik Zygmunta Luksemburczyka. W okresie tym przez nasze tereny przetaczały się fale wojny husyckiej. W 1428 roku wzięty głodem zamek upadł i poddał się wodzowi husytów – Piotrowi Polakowi. Ale już w 1432 roku zmieniając poglądy i religię na zamek powrócił Mikołaj Trczka – tym razem jako husycki hetman. Potem komendantem został inny husyta – Jan Kolda. W 1445 roku po klęsce Koldy, Państwo Homolskie stało się własnością Hynka Krusyny. Po śmierci Hynka, w roku 1454, zamek przejął jego syn Wilhelm, który sprzedał zamek wraz z przyległymi terenami Jerzemu z Podiebradów.

W 1477 roku, po włączeniu państewka homolskiego do Hrabstwa Kłodzkiego, zamek przejął pochodzący z Górnych Łużyc rycerz Hildebrand Kaufnung. Schwytany w 1534 roku został wywieziony do Wiednia i tam stracony.

W następnych latach zamek często zmieniał właścicieli. Ostatecznie w 1594 roku zamek i należące do niego miejscowości stały się własnością cesarską. Zamek opustoszał i powoli zamienił się w ruinę.

Na terenie Homola, w latach 1810 i 1965 prowadzono prace archeologiczne, ale znaleziono jedynie fragmenty ceramiki. Do dzisiaj zachował się niewielki fragment kamiennej wieży.

To tylko jedna z wielu legend, które nadają tajemniczości naszej gminie. Warto zapoznać się z Legendą Homolską, legendą o Czarownicy Brodce Duchacz, czy Katowni na Wzgórzu Szubienicznym, gdyż będą one uzupełnieniem lektury o dziejach tych ziem, zwłaszcza dla zainteresowanych wypoczynkiem w Gminie Lewin Kłodzki.

Ruiny zamku Homole

*Pocztą w Lewinie.
Tutaj znajdowała
się stacja
tranzytowa
dla przesyłek
międzynarodowych.
Przesyłki
odbierane były
codziennie
przez dyliżans
pocztowy z Austrii.*

*Wiadukt
i malownicza
serpentyna
torów kolejowych
na Czubie
Lewińskiej.
Rok 1908.*

Ośrodek buddyjski Drophan Ling

W Darnkowie, na granicy z Parkiem Narodowym, na łagodnym zboczu wzgórza, znajduje się otoczony lasami ośrodek Związku Buddyjskiego Khordong. W 1995 roku dwóch członków sanghi podarowało w prezencie urodzinowym J. Św. Czime Rigdzinowi Rinpocze kilka hektarów ziemi z siedliskiem w Darnkowie. Rinpocze, który urodził się i wykształcił w Tybecie, po przyjeździe do Darnkowa powiedział, że ten kawałek ziemi jest bardzo podobny do miejsca w Tybecie, gdzie Nudan Dordże założył swój pierwszy klasztor. Rinpocze przekazał ziemię Związkowi Khordong w Polsce z życzeniem, aby powstał tu ośrodek medytacyjny i centrum odosobnień, gdzie rozwijałaby się buddyjska tradycja Dziangter i Khordong.

Od 1998 roku odbywają się w Darnkowie kursy medytacyjne i ceremonie religijne, prowadzone przez nauczycieli buddyjskich. Corocznie podczas ceremonii ofiarowania lampek maślanych, zapalane jest 111.111 lampek w intencji pokoju na świecie.

W 2007 roku główna sala medytacyjna gompy została ozdobiona przepięknymi, tradycyjnymi malowidłami buddyjskimi wykonanymi przez malarzy z Bhutanu. Gompa w Darnkowie jest, jak dotąd, jedynym tego rodzaju obiektem w Polsce i jednym z niewielu w Europie.

Każdego roku do ośrodka Drophan Ling (co po tybetańsku znaczy "pożytek dla wszystkich") przyjeżdża kilkaset osób by praktykować nauki Buddy.

Gra na tradycyjnych instrumentach tybetańskich podczas uroczystego powitania Rinpocze (nauczyciela) w gompie w Darnkowie.

Stupa - buddyjska budowla sakralna, symbol doskonałego oświecenia i obecności samego Buddy.

Ludwika Baden Duriach, podróżująca z Wrocławia do Wiednia. Do granicy towarzyszył jej pruski następca tronu i późniejszy król Fryderyk Wilhelm IV.

Urodził się tu wspomniany już wcześniej Josef Kögler - ksiądz i jeden z pierwszych historyków Ziemi Kłodzkiej, w 1867 roku Georg Hartman (zmarł w 1954 roku w Bielefeld) - kompozytor, poeta i nauczyciel. Tutaj mieszkał i pracował architekt Paul Blau (15.10.1863 – 02.10.1939). Zaprojektował i wybudował m. in. Kościoły w Lasówce i Zieleńcu, urząd pocztowy w Kudowie Zdroju i Szczytniej, willę „Anna” w Lasku Miejskim, oraz basen kąpielowy w Lewinie. Po wojnie zamieszkała tu z rodzicami Violetta Villas. Tutaj się wychowywała i stąd wystartowała do swej kariery piosenkarskiej. W 1998 roku powróciła do domu rodzinnego i mieszkała tu do śmierci w 2011 roku.

Z ciekawostek Lewina należy opisać również znajdujący się w rynku pomnik, który miał upamiętniać ofiary I wojny światowej. Po 1945 roku, wykorzystując istniejący cokół przerobiono go na pomnik Bojowników o Wolność i Demokrację.

Nie udało się odnaleźć dokumentów pozbawiających Lewin praw miejskich. Wiadomo, że jeszcze w latach 1945-46 posiadał prawa miejskie i w okresie powstawania na tym terenie władzy polskiej pełnił rolę dużego ośrodka administracyjnego. Jako Miasto i Gmina zbiorowa w 1946 roku liczył ponad 3100 mieszkańców. Jedyny dokument telefonogram pełnomocnika rządu do spraw ziem odzyskanych z dnia 29 września 1945 roku wprowadził nowy podział administracyjny, ale nie wspominał nic o degradacji miasta. Jest wielce prawdopodobne, że jakiś urzędnik przepisując tekst zarządzenia pominął słowo "miasto" i błąd ten jest do dzisiaj powielany. W wykazie miast zdegradowanych z różnych przyczyn w XX wieku Lewin również nie jest wymieniany. Możliwe jest więc, że tylko przeoczenie urzędnika spowodowało powojenną stopniową degradację miasta i jego wyludnienie.

Nie oznacza to, że jest to jedyna przyczyna upadku miasta. W okresie powojennym zamieszkały tu osoby pochodzące z różnych stron Polski. Jedni szukali miejsca do życia, a inni chcieli się szybko wzbogacić. Wiele dobytku wywieziono i rozszabrowano. Postawiono na rozwój pobliskich miast uzdrowiskowych. W konsekwencji Lewin sprowadzony został do roli zaplecza rolniczego i rezerwuaru siły roboczej dla okolicznych zakładów pracy.

EDUKACJA I KULTURA

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lewinie Kłodzkim jest szkołą o 70-letniej tradycji. W 2000 roku szkoła otrzymała imię: „Na Bursztynowym Szlaku” oraz sztandar, którego fundatorami byli: Stowarzyszenie Bursztynników z Gdańska wraz z Fundacją Partnerstwo dla Środowiska. Skład Zespołu stanowi: Publiczne Przedszkole, Publiczna Szkoła Podstawowa, Publiczne Gimnazjum.

Zespół Szkolno-Przedszkolny to nowoczesna placówka z doskonałą bazą dydaktyczną i sportową, wykwalifikowaną kadrą pedagogiczną, ciekawą ofertą edukacyjną. Zajęcia sportowe odbywają się w atrakcyjnie wyposażonej hali sportowej oraz na boisku wielofunkcyjnym, wybudowanym w ramach projektu: „Rozbudowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim”. Dla najmłodszych stworzono plac zabaw w ramach rządowego programu „Radosna szkoła”.

Uczniowie mogą korzystać z nowoczesnych pracowni: internetowej i przyrodniczej wykonanej w ramach projektu: „Pracownia przyrodnicza w każdej gminie”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu Samorządu Województwa Dolnośląskiego. Multimedialną pracownię językową stworzono dzięki projektowi: „Człowiek – najlepsza inwestycja, Program dla sukcesu Gimnazjum w Lewinie Kłodzkim”, współfinansowanemu ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Placówka posiada doskonale wyposażone gabinety: logopedyczny oraz pedagoga szkolnego, gdzie uczniowie realizują zajęcia o charakterze korekcyjno-kompensacyjnym, wyrównawczym oraz terapeutycznym. W szkole funkcjonuje koło szachowe, koła przyrodnicze, matematyczne, językowe, filmowe, plastyczne, taneczne oraz humanistyczne. Dzieci uczestniczą w zajęciach z pedagogiki cyrku. Uczniowie rozwijają umiejętności czytelnictwa w bibliotece szkolnej. Sale lekcyjne mają dostęp do Internetu, są wyposażone w przenośne komputery, a uczniowie mogą w nowoczesny sposób poszerzać swoją wiedzę korzystając z tablic multimedialnych czy Testico.

*Nowoczesna
pracownia
językowa
– to miejsce
gdzie
z przyjemnością
zdobywa
się wiedzę.*

*Lekcja przyrody
(kl. IV) w nowoczesnej
pracowni
przyrodniczej.*

Lewin z lotu ptaka

Kaplica św. Jana Nepomucena

Kaplica powstała w latach 1727 – 1730 z inicjatywy młynarza Dawida Walke z Jawornicy, który przeznaczył na jej budowę 300 guldenów. Jego to inicjały DW oraz data fundacji 1727 umieszczone zostały nad wejściem do kaplicy. Zbudowano ją na подарowanej przez miasto Lewin parceli leśnej, na rozwidleniu dróg wiodących do Taszowa i Kotła oraz dalej do Czech. Kaplica powstała jako wotywna, w podzięce za uzdrowienie ciężko chorej 20 letniej córki fundatora.

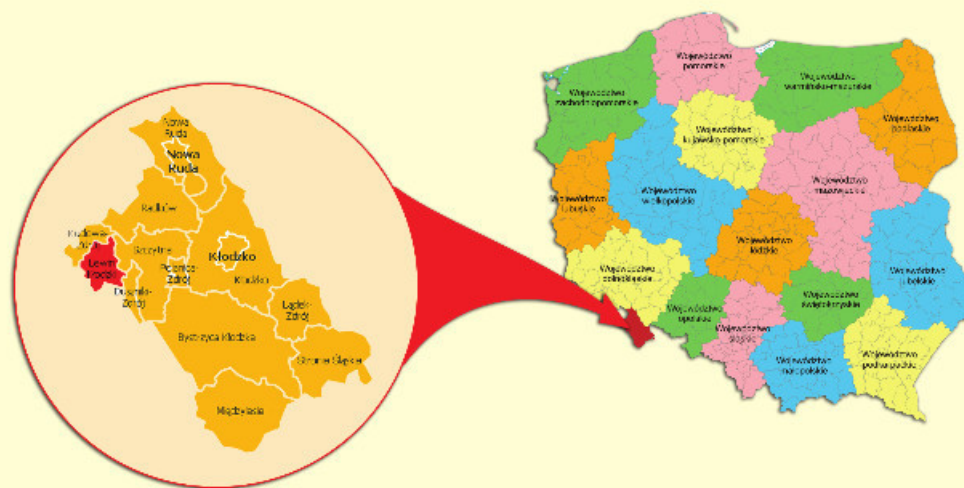

*Piękne
wnętrze
kaplicy.*

Kalwaria w Lasku Miejskim

Na stoku za kaplicą można zwiedzić kompletną (to unikat) Drogę Krzyżową, powstałą w 1894 roku. Ufundował ją pustelnik Benedikt Seidel, strażnik kaplicy mszalnej św. Jana Nepomucena stojącej obok. Na cokołach z piaskowca zamocowane są sceny „Męki Pańskiej” odlane w staliwie, to naprawdę rzadkość. Stacje Drogi Krzyżowej opisane są w językach trzech narodów żyjących dawniej i obecnie na tych ziemiach: czeskim, niemieckim i polskim.

Lewin Kłodzki to dolnośląska gmina wchodząca w skład powiatu kłodzkiego. Należy do grona najmniejszych w Polsce pod względem liczby mieszkańców, która wynosi obecnie 1927 osób. Obszarowo jest bardzo rozległa (52 km²), przynależą do niej 17 wsi: Dańców, Darnków, Gołaczów, Jarków, Jawornica, Jeleniów, Jerzykowice Małe, Jerzykowice Wielkie, Kocioł, Krzyżanów, Kulin Kłodzki, Leśna, Lewin Kłodzki, Taszów, Witów, Zielone Ludowe, Zimne Wody.

Położona w otulinie Parku Narodowego Gór Stołowych, wśród Wzgórz Lewińskich, obfituje w piękne panoramy, ciekawą roślinność i czyste powietrze.

Każdy turysta i gość znajdzie tutaj coś dla siebie. To doskonałe miejsce dla miłośników turystyki sportowo – rekreacyjnej (biegów, nordic walking, jazdy na rolkach), wypoczynku w siodle, jazdy na rowerze i pieszych eskapad.

W oparciu o potencjał gminy została sformułowana jej misja strategiczna: „Kurort powietrzny w sercu średniowiecznego państewka homolskiego, leżący na skrzyżowaniu szlaków i kultur, z kompletnym, dawnym miasteczkiem, malowniczymi wsiami, ruinami zamku, pałacem, zorientowany na dziedzictwo kulturowe, rekreację i alternatywną turystykę – zarówno w lokalnej produkcji, jak i sposobie życia mieszkańców i ofercie dla gości z zewnątrz”. Ofertę kierujemy również do czeskich gmin partnerskich: Bystré v Orlických horách, Val i Olešnice v Orlických horách oraz do niemieckiej gminy Grossbeeren, z którymi Gmina Lewin Kłodzki od lat współpracuje.

Warto zobaczyć: zabytkowy wiadukt kolejowy Dolnego Śląska, ruiny zamku Homole, zabytkowy kościół w Lewinie Kłodzkim, Ogród Japoński w Jarkowie, Świątynię Buddyjską w Darnkowie, kalwarię w Lasku Miejskim i wiele uroczych zakątków Lewińskich Wzgórz.

Sąsiedztwo tras narciarskich w Zieleńcu i Olešnice w Orlických horách, znanych uzdrowisk: Kudowy Zdrój, Dusznik Zdrój, Polanicy Zdrój, wspaniałych labiryntów skalnych Szczelińca Wielkiego i Adrspachu czynią naszą gminę atrakcyjną przez cały rok.

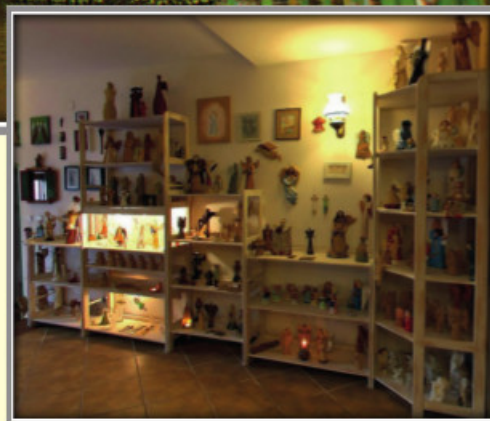
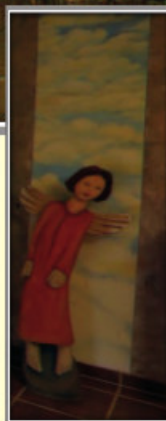
Turyści znajdą tutaj ciszę, malownicze krajobrazy z niewielkimi wioskami rozproszonymi pomiędzy kolorowo ukwieconymi łąkami, lasami i dolinami przyjemnie szemrzących potoków. Rozpościerają się stąd przepiękne widoki na Ziemię Kłodzką.

Serdecznie zapraszamy!

Aronia i Muzeum Aniołów

W Jarkowie znajduje się największa w tym rejonie plantacja aronii. Na powierzchni 20 ha rośnie ponad 40 tysięcy krzewów. Działa tu rodzinne Gospodarstwo Ekologiczne Anny i Mirosława Lech, w którym można nabyć liczne produkty z aronii m.in.: sok z aronii, aroniową bombę (polecaną dla zapracowanych i zmęczonych), dżemy, konfitury, syropy, nalewki, herbatki.

W Gospodarstwie można również obejrzeć stworzone przez właścicieli Muzeum Aniołów, które jest wspaniałym przykładem idei muzeów domowych.

Source URL: <https://lewin-klodzki.pl/galeria-zdjec/677-gmina-lewin-klodzki-dawniej-i-dzis>